

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a patra extinsă)

30 martie 2022*

„Concurență – Înțelegeri – Piața transportului aerian de mărfuri – Decizie prin care se constată o încălcare a articolului 101 TFUE, a articolului 53 din Acordul privind SEE și a articolului 8 din Acordul dintre Comunitate și Elveția privind transportul aerian – Coordonarea unor elemente ale prețului serviciilor de transport aerian de mărfuri (suprataxa de carburant, suprataxa pentru securitate, plata unui comision pe suprataxe) – Schimb de informații – Competența teritorială a Comisiei – Obligația de motivare – Articolul 266 TFUE – Constrângere statală – Încălcare unică și continuă – Cuantumul amenzii – Valoarea vânzărilor – Durata participării la încălcare – Circumstanțe atenuante – Încurajare a comportamentului anticoncurențial de către autoritățile publice – Competență de fond”

În cauza T-341/17,

British Airways plc, cu sediul în Harmondsworth (Regatul Unit), reprezentată de J. Turner și R. O'Donoghue, QC, și A. Lyle-Smythe, solicitor,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de N. Khan și A. Dawes, în calitate de agenți, asistați de A. Bates, barrister,

pârâtă,

având ca obiect o cerere întemeiată pe articolul 263 TFUE prin care se solicită anularea în tot sau în parte a Deciziei C(2017) 1742 final a Comisiei din 17 martie 2017 referitoare la o procedură inițiată în temeiul articolului 101 TFUE, al articolului 53 din Acordul privind SEE și al articolului 8 din Acordul dintre Comunitatea Europeană și Confederația Elvețiană privind transportul aerian (cazul AT.39258 – Transport aerian de mărfuri), în măsura în care privește reclamanta, și, cu titlu subsidiar, desființarea sau reducerea cuantumului amenzii care i-a fost aplicată,

TRIBUNALUL (Camera a patra extinsă),

compus din domnii H. Kanninen (raportor), președinte, J. Schwarcz, C. Iliopoulos și D. Spielmann și doamna I. Reine, judecători,

grefier: doamna E. Artemiou, administratoare,

* Limba de procedură: engleza.

având în vedere faza scrisă a procedurii și în urma ședinței din 13 septembrie 2019,
pronunță prezenta

Hotărâre¹

[*omissis*]

II. Procedura și concluziile părților

- 59 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 31 mai 2017, reclamanta a introdus prezenta acțiune.
- 60 Comisia a depus memoriul în apărare la grefa Tribunalului la 29 septembrie 2017.
- 61 Reclamanta a depus replica la grefa Tribunalului la 31 ianuarie 2018.
- 62 Comisia a depus duplica la grefa Tribunalului la 12 martie 2018.
- 63 La 24 aprilie 2019, la propunerea Camerei a patra, Tribunalul a decis, în temeiul articolului 28 din Regulamentul de procedură, să trimită prezenta cauză unui complet extins.
- 64 La 16 august 2019, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 89 din Regulamentul de procedură, Tribunalul a adresat părților întrebări scrise. Acestea au răspuns în termenul stabilit.
- 65 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 13 septembrie 2019.
- 66 Prin Ordonanța din 31 iulie 2020, Tribunalul (Camera a patra extinsă), considerând că nu era suficient de lămurit și că era necesar să solicite părților să își prezinte observațiile cu privire la un argument care nu a fost dezbătut de acestea, a dispus redeschiderea fazei orale a procedurii în temeiul articolului 113 din Regulamentul de procedură.
- 67 Părțile au răspuns în termenul stabilit la o serie de întrebări adresate de Tribunal la 4 august 2020 și ulterior au prezentat observații cu privire la răspunsurile lor respective.
- 68 Prin Decizia din 6 noiembrie 2020, Tribunalul a închis din nou faza orală a procedurii.
- 69 Prin Ordonanța din 28 ianuarie 2021, Tribunalul (Camera a patra extinsă), considerând din nou că nu era suficient de lămurit și că era necesar să solicite părților să își prezinte observațiile cu privire la un argument care nu a fost dezbătut de acestea, a dispus redeschiderea fazei orale a procedurii în temeiul articolului 113 din Regulamentul de procedură.
- 70 Comisia a răspuns în termenul stabilit la o serie de întrebări adresate de Tribunal la 29 ianuarie și la 16 martie 2021. Ulterior, la solicitarea Tribunalului, reclamanta a prezentat observații cu privire la aceste răspunsuri.

¹ Sunt redată numai punctele din prezenta hotărâre a căror publicare este considerată utilă de către Tribunal.

- 71 Prin Decizia din 25 mai 2021, Tribunalul a închis din nou faza orală a procedurii.
- 72 Reclamanta solicită Tribunalului:
- anularea în tot sau în parte a deciziei atacate, în măsura în care o privește;
  - în plus sau cu titlu subsidiar, desființarea sau reducerea amenzii care i-a fost aplicată prin decizia atacată;
  - obligarea Comisiei Europene la plata cheltuielilor de judecată.
- 73 Comisia solicită în esență Tribunalului:
- respingerea acțiunii;
  - modificarea cuantumului amenzii aplicate reclamantei prin retragerea beneficiului reducerii generale de 15 % în ipoteza în care Tribunalul ar statua că cifra de afaceri din vânzarea de servicii de transport de mărfuri la sosire nu putea fi inclusă în valoarea vânzărilor;
  - obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

III. În drept

[omissis]

A. Cu privire la concluziile în anulare

[omissis]

1. Cu privire la primul motiv, întemeiat pe o eroare sau pe o motivare insuficientă, întrucât decizia atacată se bazează pe o evaluare juridică incompatibilă cu Decizia din 9 noiembrie 2010, pe care o consideră definitivă

- 201 Reclamanta susține că decizia atacată este afectată de o eroare sau, cu titlu subsidiar, de o motivare insuficientă, în măsura în care încălcarea descrisă în motivarea sa și constatată în dispozitivul acesteia este incompatibilă cu încălcarea constatată în Decizia din 9 noiembrie 2010 și considerată definitivă în decizia atacată, în special în raport cu numărul și cu identitatea coautorilor. Ar rezulta că nici instanța națională sesizată cu o acțiune ulterioară în despăgubire, nici transportatorii incriminați nu ar putea desprinde consecințele din decizia atacată asupra cererilor de despăgubire.
- 202 Comisia contestă argumentația reclamantei.
- 203 Cu titlu introductiv, trebuie arătat că reclamanta invocă cu titlu principal o eroare pe care o prezintă ca o eroare de drept. Or, argumentația care stă la baza acestei afirmații privește în întregime existența unor preținse incoerențe sau contradicții care decurg din alegerea Comisiei de a combina constatările reținute în Decizia din 9 noiembrie 2010 și în decizia atacată. Astfel, trebuie să se constate că argumentația reclamantei este în realitate o critică întemeiată pe o

motivare contradictorie, fapt atestat de altfel de afirmația sa formulată în susținerea demonstrării unei pretinse erori de drept, potrivit căreia „[f]aptul că Comisia a menținut două decizii contradictorii prin care se constată o încălcare împotriva uneia și aceleiași părți va crea o confuzie inadmisibilă în cadrul ordinii juridice a Uniunii”, contrar cerinței potrivit căreia „instanțele naționale care aplică dreptul Uniunii [...] trebuie să se poată întemeia pe constatări clare și precise ale Comisiei”. Rezultă că prezentul motiv trebuie analizat ca fiind întemeiat numai pe încălcarea obligației de motivare.

- 204 În această privință, trebuie amintit că motivarea unui act trebuie să fie logică și în special să nu prezinte contradicții interne care să împiedice înțelegerea adecvată a motivelor care au stat la baza adoptării acestui act (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 septembrie 2011, Elf Aquitaine/Comisia, C-521/09 P, EU:C:2011:620, punctul 151).
- 205 Potrivit jurisprudenței, o contradicție în motivarea unei decizii nu este însă de natură să îi afecteze validitatea decât dacă destinatarul actului nu este în măsură să cunoască motivele reale ale deciziei, în tot sau în parte, și dacă, pentru acest motiv, dispozitivul actului este, în tot sau în parte, lipsit de orice temei juridic (Hotărârea din 24 ianuarie 1995, Tremblay și alții/Comisia, T-5/93, EU:T:1995:12, punctul 42, și Hotărârea din 30 martie 2000, Kish Glass/Comisia, T-65/96, EU:T:2000:93, punctul 85).
- 206 În speță, astfel cum reiese din considerentele (9), (11), (1091) și (1092) ale deciziei atacate, constatările privind încălcarea reținute în dispozitiv împotriva reclamantei sunt limitate la aspectele Deciziei din 9 noiembrie 2010 care au fost anulate de Tribunal în Hotărârea din 16 decembrie 2015, British Airways/Comisia (T-48/11, nepublicată, EU:T:2015:988). Celelalte aspecte ale acestei decizii, în măsura în care nu au fost contestate de reclamantă, au rămas definitive.
- 207 Astfel, Comisia a explicat în mod corespunzător în decizia atacată de ce a ținut seama de dispozitivul Deciziei din 9 noiembrie 2010 atât în ceea ce o privește pe reclamantă și de ce, în consecință, a restrâns perimetrul noilor constatări ale încălcării efectuate în privința sa.
- 208 Desigur, după cum arată reclamanta, abordarea reținută de Comisie conduce la coexistența unor constatări ale încălcărilor în privința sa care diferă în special din cauza faptului că coautorii lor nu sunt strict aceiași. Astfel, componentele încălcării unice și continue referitoare la rutele din interiorul SEE, SEE, cu excepția Uniunii-țări terțe și Uniune-Elveția sunt, în decizia atacată, stabilite în sarcina mai multor transportatori cărora nu li se imputaseră aceste comportamente în Decizia din 9 noiembrie 2010.
- 209 Totuși, din aceasta nu rezultă o contradicție care să împiedice înțelegerea adecvată a deciziei atacate. Astfel, această situație nu este decât rezultatul sistemului căilor de atac, în cadrul căruia instanța chemată să se pronunțe asupra legalității nu poate, cu riscul de a statua *ultra petita*, să pronunțe o anulare care să o depășească pe cea solicitată de reclamantă, și al împrejurării că reclamanta nu a solicitat decât anularea în parte a Deciziei din 9 noiembrie 2010.
- 210 În măsura în care reclamanta susține că, în pofida anulării doar în parte a Deciziei din 9 noiembrie 2010 în ceea ce o privește, Comisia ar fi fost ținută să acționeze în conformitate cu Hotărârea din 16 decembrie 2015, British Airways/Comisia (T-48/11, nepublicată, EU:T:2015:988), procedând la revocarea deciziei menționate, este necesar să se constate că argumentația sa se confundă cu cea dezvoltată în susținerea celui de al doilea motiv. Prin urmare, ea va fi examinată în acest cadru.

211 Având în vedere cele ce precedă, prezentul motiv trebuie respins.

2. Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 266 TFUE

- 212 Reclamanta susține că Comisia a încălcat obligația care îi revenea în temeiul articolului 266 TFUE de a acționa în mod util în conformitate cu o hotărâre judecătorească anterioară și că, în consecință, decizia atacată trebuie anulată sau, cel puțin, articolul 3 litera (e) din dispozitivul acesteia.
- 213 Reclamanta reproșează în special Comisiei că s-a întemeiat pe constatările din Decizia din 9 noiembrie 2010 pentru a-i aplica o amendă, deși Tribunalul ar fi afirmat în Hotărârea din 16 decembrie 2015, British Airways/Comisia (T-48/11, nepublicată, EU:T:2015:988), că acestea erau fundamental eronate.
- 214 Comisia contestă argumentația reclamantei.
- 215 În temeiul articolului 266 TFUE, instituția emitentă a actului anulat este obligată să ia măsurile impuse de executarea hotărârii de anulare. Această obligație nu se înțelege decât în limitele a ceea ce este necesar pentru a se asigura executarea hotărârii de anulare (Hotărârea din 29 noiembrie 2007, Italia/Comisia, C-417/06 P, nepublicată, EU:C:2007:733, punctul 52).
- 216 Potrivit unei jurisprudențe constante, pentru a se conforma unei hotărâri de anulare și pentru a-i asigura executarea integrală, instituția vizată este obligată să respecte nu doar dispozitivul hotărârii, ci și motivele pe baza cărora a fost pronunțat acesta și care constituie temeiul necesar al hotărârii, în sensul că sunt indispensabile pentru a determina sensul exact a ceea ce s-a statuat în dispozitiv (Hotărârea din 26 aprilie 1988, Asteris și alții/Comisia, 97/86, 99/86, 193/86 și 215/86, EU:C:1988:199, punctul 27, și Hotărârea din 6 martie 2003, Interporc/Comisia, C-41/00 P, EU:C:2003:125, punctul 29).
- 217 În această privință, trebuie amintit, astfel cum reiese deja din cuprinsul punctului 184 de mai sus, că luarea în considerare a motivelor care indică rațiunile exacte ale nelegalității constatate de instanța Uniunii nu urmărește decât determinarea sensului exact a ceea ce s-a statuat în dispozitiv (Hotărârea din 14 septembrie 1999, Comisia/AssiDomän Kraft Products și alții, C-310/97 P, EU:C:1999:407, punctul 55).
- 218 Astfel, autoritatea unei motivări a unei hotărâri de anulare nu este opozabilă acelor persoane care nu au fost părți în proces și în privința cărora hotărârea nu poate, prin urmare, să fi stabilit nimic (Hotărârea din 14 septembrie 1999, Comisia/AssiDomän Kraft Products și alții, C-310/97 P, EU:C:1999:407, punctul 55). Situația trebuie să fie aceeași în ceea ce privește părțile dintr-un act care privește o persoană care nu au fost supuse cenzurii instanței Uniunii și împotriva cărora aceasta din urmă nu poate, prin urmare, să pronunțe o anulare și care devin, prin urmare, definitive în privința acelei persoane (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 noiembrie 2017, British Airways/Comisia, C-122/16 P, EU:C:2017:861, punctul 85).
- 219 În speță, Tribunalul a considerat, la punctele 88 și 89 din Hotărârea din 16 decembrie 2015, British Airways/Comisia (T-48/11, nepublicată, EU:T:2015:988), că acțiunea reclamantei împotriva Deciziei din 9 noiembrie 2010 nu urmărea decât anularea în parte a acesteia și că anularea pe care o pronunța, cu riscul de a statua *ultra petita*, nu o putea depăși pe cea solicitată de reclamantă. În consecință, Tribunalul a decis să anuleze decizia în litigiu în limitele concluziilor

reclamantei. Curtea a respins recursul introdus împotriva hotărârii menționate, confirmând astfel în esență constatarea și concluziile deduse cu privire la acest aspect de Tribunal (Hotărârea din 14 noiembrie 2017, British Airways/Comisia, C-122/16 P, EU:C:2017:861).

- 220 Astfel, deși este adevărat că motivarea Hotărârii din 16 decembrie 2015, British Airways/Comisia (T-48/11, nepublicată, EU:T:2015:988), ducea la constatarea unei nelegalități care afecta în întregime Decizia din 9 noiembrie 2010, în măsura în care o privea pe reclamantă (a se vedea punctul 16 de mai sus), întinderea dispozitivului său a fost totuși circumscrisă în mod corespunzător potrivit limitelor stabilite litigiului de reclamantă în concluziile sale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 noiembrie 2017, British Airways/Comisia, C-122/16 P, EU:C:2017:861, punctele 91 și 92).
- 221 Or, conform jurisprudenței amintite la punctul 218 de mai sus, autoritatea motivării pe care Comisia era ținută, după caz, să o ia în considerare la data executării Hotărârii din 16 decembrie 2015, British Airways/Comisia (T-48/11, nepublicată, EU:T:2015:988), nu se aplica părților din Decizia din 9 noiembrie 2010, care nu fuseseră supuse cenzurii Tribunalului și, prin urmare, nu puteau fi vizate de dispozitivul hotărârii menționate.
- 222 Rezultă că, fără a încălca articolul 266 TFUE, Comisia s-a putut întemeia în decizia atacată pe constatările privind încălcarea din Decizia din 9 noiembrie 2010 care nu au fost repuse în discuție prin dispozitivul Hotărârii din 16 decembrie 2015, British Airways/Comisia (T-48/11, nepublicată, EU:T:2015:988), și care au devenit, astfel, definitive.
- 223 Prin urmare, prezentul motiv trebuie respins.

3. Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe o eroare de drept și/sau pe o încălcare a unei norme fundamentale de procedură referitoare la motivarea insuficientă a cuantumului amenzii și/sau la necompetența Comisiei de a aplica o amendă care nu are legătură în mod exclusiv cu constatările privind încălcarea efectuate în decizia atacată

- 224 Reclamanta susține că Comisia a săvârșit o eroare, a încălcat o normă fundamentală de procedură și a depășit limitele competenței sale prin aplicarea unei amenzi în același quantum precum cea aplicată prin Decizia din 9 noiembrie 2010. Astfel, Comisia s-ar fi întemeiat pe faptul că noua amendă nu se referă numai la aspectele limitate ale încălcării unice și continue la care a participat reclamanta (identificate la articolul 1 din decizia atacată), ci se întemeiază și pe aspectele cuprinse în Decizia din 9 noiembrie 2010 „care au rămas definitive” (articolul 3 din decizia atacată).
- 225 Or, în primul rând, la data adoptării deciziei atacate, nicio constatare care figurează în Decizia din 9 noiembrie 2010 nu ar fi „rămas definitivă” în privința sa, întrucât era încă pendinte un recurs formulat împotriva Hotărârii din 16 decembrie 2015, British Airways/Comisia (T-48/11, nepublicată, EU:T:2015:988).
- 226 În al doilea rând, Tribunalul ar fi anulat amenda aplicată reclamantei în Decizia din 9 noiembrie 2010 întrucât a apreciat că decizia menționată cuprindea contradicții fundamentale. Aceasta ar însemna că toate constatările din Decizia din 9 noiembrie 2010 ar fi trebuit să fie anulate dacă Tribunalul nu s-ar fi considerat ținut să respecte principiul *ne ultra petita*. Prin urmare, din punctul de vedere al reclamantei, faptul că Tribunalul a anulat în întregime în privința sa articolele 1-4 din Decizia din 9 noiembrie 2010 nu însemna că Comisia se putea întemeia pe aceste dispoziții pentru a aplica ulterior aceeași amendă, fără a prezenta o motivare suplimentară care să justifice constatările rezultate din dispozițiile menționate.

- 227 În al treilea rând, reclamanta susține că abordarea Comisiei a împiedicat-o să înțeleagă justificarea cuantumului amenzii în decizia atacată, din cauza incertitudinii care există în privința întinderii încălcării care îi este imputată.
- 228 În al patrulea rând, Comisia nu ar fi fost competentă să aplice în decizia atacată o amendă care nu privea în mod exclusiv constatările referitoare la încălcare, efectuate în chiar aceeași decizie.
- 229 Comisia contestă argumentația reclamantei.
- 230 Trebuie să se constate că prezentul motiv este structurat în jurul a patru critici, care trebuie examinate succesiv.
- 231 În primul rând, în ceea ce privește pretinsa eroare săvârșită de Comisie prin faptul că a considerat definitive, la data la care a adoptat decizia atacată, constatările care figurau în Decizia din 9 noiembrie 2010 pe care se întemeiază pentru a aplica o amendă reclamantei, este necesar să se arate că, presupunând că este dovedită, această eroare ar fi lipsită de efecte asupra legalității deciziei atacate, în măsura în care afectează un motiv neesențial al acesteia.
- 232 Astfel, actele instituțiilor Uniunii beneficiază, în principiu, de o prezumție de legalitate și, prin urmare, produc efecte juridice atât timp cât nu au fost revocate, anulate în cadrul unei acțiuni în anulare sau declarate ca lipsite de validitate în urma unei trimiteri preliminare sau a unei excepții de nelegalitate (Hotărârea din 5 octombrie 2004, Comisia/Grecia, C-475/01, EU:C:2004:585, punctul 18).
- 233 Or, constatările în discuție din Decizia din 9 noiembrie 2010 nu erau, la data adoptării deciziei atacate, nici anulate, nici revocate, nici declarate ca lipsite de validitate. Prin urmare, ele produceau efecte juridice la care Comisia se putea referi în mod util, independent de aspectul dacă aveau, în plus, caracter definitiv.
- 234 În plus, trebuie arătat că, în conformitate cu articolul 60 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, recursul împotriva unei hotărâri a Tribunalului nu are, în principiu, efect suspensiv (Ordonanța din 7 iulie 2016, Comisia/Bilbaína de Alquitranes și alții, C-691/15 P-R, nepublicată, EU:C:2016:597, punctul 16). Astfel, formularea unui recurs de către reclamantă nu împiedica Comisia să execute Hotărârea din 16 decembrie 2015, British Airways/Comisia (T-48/11, nepublicată, EU:T:2015:988), în conformitate cu articolul 266 TFUE.
- 235 În orice caz, recursul introdus de reclamantă împotriva Hotărârii din 16 decembrie 2015, British Airways/Comisia (T-48/11, nepublicată, EU:T:2015:988), nu putea extinde domeniul de aplicare al concluziilor în anulare în parte, pe care le prezentase în fața Tribunalului, dat fiind că, în conformitate cu articolul 170 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, „pe calea recursului se poate cere ca [...] să se admită, în tot sau în parte, concluziile formulate în primă instanță, fără a putea fi primite concluzii noi”.
- 236 Întrucât nu au fost contestate în fața Tribunalului și întrucât nu puteau fi contestate abia în stadiul recursului, constatările în discuție din Decizia din 9 noiembrie 2010 au rămas, așadar, definitive în privința reclamantei la data expirării termenului de introducere a acțiunii prevăzut la articolul 263 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 noiembrie 2017, British Airways/Comisia, C-122/16 P, EU:C:2017:861, punctul 98). Or, această dată este efectiv anterioară datei adoptării deciziei atacate.

- 237 În al doilea rând, în ceea ce privește omisiunea pretins culpabilă a Comisiei de a motiva recurgerea în decizia atacată la constatările necontestate din Decizia din 9 noiembrie 2010, este necesar să se arate că această critică este neîntemeiată în fapt, după cum reiese din cuprinsul punctelor 206 și 207 de mai sus.
- 238 Presupunând că reclamanta intenționează prin intermediul acestei critici să conteste legalitatea referirii înseși, în decizia atacată, la constatările necontestate din Decizia din 9 noiembrie 2010 ținând seama de concluziile Hotărârii din 16 decembrie 2015, British Airways/Comisia (T-48/11, nepublicată, EU:T:2015:988), această critică trebuie respinsă ca nefondată, întrucât provine dintr-o încălcare a autorității motivării hotărârii menționate față de constatările care nu făceau obiectul litigiului, conform celor statuate la punctul 221 de mai sus.
- 239 În al treilea rând, referitor la critica întemeiată pe o motivare insuficientă a amenzii impuse reclamantei ținând seama de incertitudinile privind întinderea încălcării care îi este imputată, Tribunalul a constatat deja, la punctul 209 de mai sus, că aceste pretinse incertitudini sunt rezultatul sistemului căilor de atac și al împrejurării că reclamanta a solicitat doar anularea în parte a Deciziei din 9 noiembrie 2010. Această justificare figurează în decizia atacată (a se vedea punctele 206 și 207 de mai sus).
- 240 În plus, trebuie amintit că motivarea trebuie să fie adaptată naturii actului în cauză și să menționeze în mod clar și neechivoc raționamentul instituției care a emis actul, astfel încât să dea posibilitatea persoanelor interesate să ia cunoștință de temeiurile măsurii luate, iar instanței competente să își exercite controlul (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 septembrie 2011, Elf Aquitaine/Comisia, C-521/09 P, EU:C:2011:620, punctul 147).
- 241 Respectarea obligației de motivare trebuie apreciată în funcție de împrejurările cauzei, în special de conținutul actului, de natura motivelor invocate și de interesul de a primi explicații propriu destinarului actului sau altor persoane vizate în mod direct și individual de acesta în sensul articolului 263 al patrulea paragraf TFUE. Nu este obligatoriu ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept pertinente, având în vedere că problema dacă motivarea unui act respectă condițiile impuse de articolul 296 TFUE și de articolul 41 alineatul (2) litera (c) din cartă trebuie să fie apreciată nu numai prin prisma modului de redactare, ci și în funcție de contextul său, precum și de ansamblul normelor juridice care guvernează materia respectivă (Hotărârea din 29 septembrie 2011, Elf Aquitaine/Comisia, C-521/09 P, EU:C:2011:620, punctul 150, și Hotărârea din 13 decembrie 2016, Printeos și alții/Comisia, T-95/15, EU:T:2016:722, punctul 45).
- 242 Or, trebuie să se constate că în speță simpla împrejurare că decizia atacată stabilește răspunderea pentru anumite componente ale încălcării în sarcina unui număr mai mare de participanți decât a făcut Decizia din 9 noiembrie 2010 în privința aceluiași comportamente ilicite nu este, contrar celor susținute de reclamantă, de natură să dea naștere unor explicații suplimentare, întrucât nu este vorba despre un factor de care Comisia a ținut seama în vederea calculării amenzii.
- 243 În această privință, trebuie, desigur, să se arate, după cum procedează reclamanta, că, în considerentul (1209) al deciziei atacate, Comisia a examinat cota de piață cumulată la nivel mondial a transportatorilor incriminați printre alți factori relevanți pentru a stabili gravitatea încălcării unice și continue. În plus, nu reiese din considerentul (1212) al deciziei atacate, contrar celor afirmate de Comisie, că aceasta nu ar fi ținut seama de cota de piață menționată. Comisia doar a indicat în considerentul menționat că a ținut seama „în special [de] natura și [de] întinderea geografică a încălcării”.

- 244 În schimb, din ansamblul considerațiilor aferente gravității încălcării unice și continue, care figurează în considerentele (1198)-(1212) ale deciziei atacate, reiese că, în conformitate cu jurisprudența Curții (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 ianuarie 2017, Roca/Comisia, C-638/13 P, EU:C:2017:53, punctul 67), Comisia a realizat o evaluare globală a diferitor factori relevanți, fără a ține seama de eventualele specificități ale anumitor componente, materiale sau geografice, ale încălcării unice și continue și nici, în acest stadiu, de gradul de implicare variabilă a transportatorilor incriminați. Quantumul suplimentar a fost de asemenea stabilit pe baza acestei aprecieri globale, după cum reiese din considerentul (1219) al deciziei atacate. Or, în cadrul evaluării globale respective, diferențele arătate la punctul 242 de mai sus nu erau de natură să impună Comisiei să prezinte, pentru înțelegerea corespunzătoare a amenzii aplicate reclamantei, un raționament suplimentar.
- 245 În ceea ce privește argumentul reclamantei, formulat ca răspuns la o întrebare scrisă a Tribunalului, potrivit căruia, în general, numărul mai mic de participanți la unele dintre comportamentele ilicite reținute împotriva sa în Decizia din 9 noiembrie 2010 în raport cu cele stabilite în decizia atacată justifică să beneficieze de o reducere a amenzii, trebuie arătat că acesta se referă la legalitatea pe fond a deciziei atacate, iar nu la o motivare insuficientă. Această afirmație nu este, de altfel, susținută în niciun fel.
- 246 Din cele de mai sus rezultă că referirea în decizia atacată la constatările privind încălcarea din Decizia din 9 noiembrie 2010 care nu au fost contestate de reclamantă nu obliga Comisia, în stadiul justificării quantumului amenzii, să prezinte o motivare suplimentară.
- 247 În al patrulea rând, nici critica întemeiată pe necompetența Comisiei de a aplica o amendă, care nu se referă în mod exclusiv la constatările privind încălcarea efectuate în decizia atacată, nu poate fi admisă.
- 248 În temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia poate aplica, prin decizie, amenzi întreprinderilor și asocierilor de întreprinderi atunci când, în mod intenționat sau din neglijență, acestea încalcă dispozițiile articolului 101 sau 102 TFUE.
- 249 Pe de altă parte, instanța Uniunii a declarat deja că puterea Comisiei de a adopta un anumit act trebuie să cuprindă în mod necesar puterea de a modifica acest act, cu respectarea dispozițiilor privind competența sa, precum și cu respectarea formelor și a procedurilor prevăzute în acest scop (Hotărârea din 9 decembrie 2014, Lucchini/Comisia, T-91/10, EU:T:2014:1033, punctul 108). În ipoteza specială a unei anulări în parte pronunțate împotriva unui anumit act, această putere trebuie să o includă pe cea de a adopta o nouă decizie care să completeze, dacă este cazul, părțile actului rămase definitive.
- 250 În speță, mai întâi, este necesar să se arate că constatările privind încălcarea în litigiu cuprinse în Decizia din 9 noiembrie 2010 au fost reținute în cadrul aceleiași proceduri precum cea care a condus la adoptarea deciziei atacate și în urma aceleiași comunicări privind obiecțiunile.
- 251 În continuare, trebuie să se constate Comisia s-a preocupat să explice în decizia atacată de ce a ținut seama de dispozitivul Deciziei din 9 noiembrie 2010 în privința reclamantei și de ce, în consecință, a restrâns perimetrul noilor constatări ale încălcării efectuate față de aceasta (a se vedea punctele 206 și 207 de mai sus).

252 În sfârșit, după cum se amintește în considerentele (9) și (11) ale deciziei atacate, prin Hotărârea din 16 decembrie 2015, *British Airways/Comisia* (T-48/11, nepublicată, EU:T:2015:988), s-a pronunțat anularea Deciziei din 9 noiembrie 2010, în special în măsura în care prin aceasta se aplică o amendă reclamantei, ceea ce a condus Comisia, pentru executarea hotărârii menționate, să readopte în cadrul deciziei atacate o dispoziție prin care i-a aplicat reclamantei o amendă pentru participarea sa la încălcarea unică și continuă.

253 Având în vedere cele de mai sus, trebuie să se constate că Comisia a acționat în limitele competenței sale.

[*omissis*]

4. Cu privire la al optulea motiv, întemeiat pe erori săvârșite de Comisie la calcularea reducerii acordate reclamantei în temeiul programului de clemență

407 În cadrul celui de al optulea motiv, în primul rând, reclamanta susține că Comisia a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a considerat că cererea sa de clemență din 27 februarie 2006 nu avea o „valoare adăugată semnificativă”, pentru motivul că aceasta confirma informații pe care Comisia le primise deja de la Lufthansa.

408 În al doilea rând, reclamanta susține că a prezentat elemente noi care dovedesc existența unor acorduri care implicau mai mulți alți transportatori, care au fost utilizate de Comisie în decizia atacată, dar a căror importanță aceasta încearcă să o minimizeze afirmând, în mod eronat, că erau deja publice.

409 În al treilea rând, reclamanta arată că a prezentat elemente de probă care, cel puțin, au permis demonstrarea întinderii și a duratei încălcării constatate.

410 În al patrulea rând, reclamanta susține că este eronată și în același timp nepertinentă evaluarea Comisiei potrivit căreia declarațiile făcute în cadrul cererii sale de clemență erau evazive sau neclare.

411 În al cincilea rând, reclamanta susține că a beneficiat de un tratament inechitabil în raport cu ceilalți solicitanți de clemență, care au beneficiat de reduceri mai importante, deși unii făceau obiectul aceluiași critici precum reclamanta în decizia atacată în ceea ce privește valoarea probatorie a declarației lor, iar alții, precum Air Canada, au avut o atitudine necooperantă.

412 Comisia contestă argumentația reclamantei.

413 În temeiul punctului 20 din Comunicarea din 2002 privind clemența, „[î]ntreprinderile care nu îndeplinesc condițiile [pentru a obține o imunitate la amendă] pot beneficia totuși de o reducere a amenzii care le-ar fi fost altfel aplicată” [traducere neoficială].

414 Punctul 21 din Comunicarea din 2002 privind clemența prevede că, „pentru a putea pretinde o [reducere a amenzii în temeiul punctului 20 din comunicarea menționată], o întreprindere trebuie să furnizeze Comisiei elemente de probă cu privire la presupusa încălcare care să aducă o valoare adăugată semnificativă în raport cu elementele de probă aflate deja în posesia Comisiei și trebuie să pună capăt participării sale la presupusa activitate nelegală cel târziu la data la care furnizează aceste elemente de probă” [traducere neoficială].

415 Punctul 22 din Comunicarea din 2002 privind clemența definește noțiunea de valoare adăugată după cum urmează:

„Noțiunea de «valoare adăugată» se referă la măsura în care probele furnizate întăresc, prin natura și/sau prin nivelul de detaliere al acestora, capacitatea Comisiei de a demonstra faptele în discuție. În această evaluare, Comisia va considera în general că probele scrise care datează din perioada la care se raportează faptele au o valoare mai mare decât [cea a] probelor stabilite ulterior. În mod similar, se va considera în general că probele care sunt în mod direct relevante pentru faptele în cauză au o valoare mai mare decât acelea care au doar o relevanță indirectă.” [traducere neoficială]

416 La punctul 23 litera (b) primul paragraf din Comunicarea din 2002 privind clemența sunt prevăzute trei intervale de reducere a amenzii. Prima întreprindere care îndeplinește condiția prevăzută la punctul 21 din comunicarea menționată are dreptul să obțină o reducere a cuantumului amenzii de 30-50 %, a doua întreprindere o reducere a cuantumului amenzii de 20-30 %, iar întreprinderile următoare o reducere a cuantumului amenzii de până la 20 %.

417 Comisia dispune de o marjă de apreciere largă pentru a evalua calitatea și utilitatea cooperării unei întreprinderi, în special în raport cu contribuțiile altor întreprinderi (Hotărârea din 10 mai 2007, SGL Carbon/Comisia, C-328/05 P, EU:C:2007:277, punctul 88, și Hotărârea din 20 mai 2015, Timab Industries și CFPR/Comisia, T-456/10, EU:T:2015:296, punctul 177).

418 Pe de altă parte, faptul că Comisia folosește toate elementele de probă de care dispune, inclusiv, așadar, informațiile comunicate de reclamant în cererea sa de clemență, nu demonstrează totuși că aceste informații prezentau o valoare adăugată semnificativă în raport cu elementele de probă de care Comisia dispunea deja (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 iulie 2011, ThyssenKrupp Liften Ascenseurs/Comisia, T-144/07, T-147/07-T-150/07 și T-154/07, EU:T:2011:364, punctul 398).

419 În sfârșit, o declarație care se limitează să confirme, într-o anumită măsură, o declarație de care Comisia dispunea deja nu facilitează sarcina Comisiei în mod semnificativ (a se vedea Hotărârea din 17 mai 2011, Elf Aquitaine/Comisia, T-299/08, EU:T:2011:217, punctul 343 și jurisprudența citată).

420 În considerentele (1363)-(1371) ale deciziei atacate, Comisia a considerat că elementele furnizate de reclamantă cu ocazia depunerii cererii sale de clemență, la 27 februarie 2006, nu aveau o „valoare adăugată semnificativă”, împiedicând astfel ca aceasta să fie considerată prima întreprindere care îndeplinește condiția prevăzută la punctul 21 din Comunicarea din 2002 privind clemența. Doar într-un stadiu mai avansat al procedurii administrative Comisia a considerat, pe baza unor elemente de probă depuse ulterior de reclamantă, că aceasta din urmă era a noua întreprindere care îndeplinea condiția prevăzută la punctul 21 din această comunicare [a se vedea considerentul (1381) al deciziei atacate].

421 Astfel, Comisia a arătat, în considerentul (1364) al deciziei atacate, că elementele furnizate de reclamantă la 27 februarie 2006 erau „compuse din numeroase documente deja cunoscute de Comisie ca urmare a inspecțiilor, din câteva noi documente cu valoare limitată pentru Comisie și dintr-o declarație a întreprinderii care rămâne evazivă și puțin clară în ceea ce privește înțelegerea și participarea [reclamantei] la această înțelegere”.

- 422 Comisia a concluzionat pe baza acestor constatări, în considerentul (1365) al deciziei atacate, că acestea „nu [au] adu[s], aşadar, o valoare adăugată semnificativă, întrucât nici cererea de clemență, nici documentele prezentate la 27 februarie 2006 nu [au] furniz[at] Comisiei elemente de probă suplimentare importante cu privire la pretinsa încălcare”.
- 423 În primul rând, trebuie arătat că, în mod contrar celor susținute de reclamantă, Comisia nu a exclus faptul că elementele prezentate de reclamantă la 27 februarie 2006 au o „valoare adăugată semnificativă” pentru simplul motiv că se limitau să aducă informații aflate deja în posesia sa. Astfel, Comisia a constatat printre altele că numeroase documente prezentate de reclamantă se aflau deja în posesia sa, în special deoarece fuseseră descoperite cu ocazia inspecției desfășurate în incintele sale [considerentul (1370) al deciziei atacate]. Comisia a arătat de asemenea că anumite documente comunicate de reclamantă nu aveau legătură cu încălcarea unică și continuă [considerentele (1367) și (1370) ale acestei decizii] sau că nu susțineau existența acesteia din urmă [considerentul (1367) al deciziei menționate].
- 424 În al doilea rând, în ceea ce privește elementele prezentate de reclamantă și care ar trebui, în opinia sa, să demonstreze existența acordurilor menționate la punctul 408 de mai sus acestea se compun [confidențial]². Acestea din urmă au fost utilizate de Comisie [confidențial]. Comisia a indicat totuși în considerentul (1370) al deciziei atacate, [confidențial] și fără a fi contrazisă de reclamantă, că avea deja cunoștința de acest contact [confidențial].
- 425 În al treilea rând, în ceea ce privește elementele de probă care, potrivit reclamantei, ar fi permis extinderea sferei și a duratei încălcării unice și continue, acestea se compun [confidențial]. Aceste elemente au fost utilizate [confidențial].
- 426 Considerentul (126) al deciziei atacate are următorul cuprins:
- [confidențial]
- 427 Or, din considerentele (124) și (125) ale deciziei atacate reiese că Comisia dispunea deja, [confidențial], de informații cu privire la contactele [confidențial].
- 428 În plus, din considerentul (193) al deciziei atacate reiese că, datorită documentelor obținute cu ocazia inspecției desfășurate în incintele reclamantei, Comisia dispunea deja de elemente de probă [confidențial].
- 429 Astfel, într-un e-mail intern al reclamantei figurează [confidențial].
- 430 În continuare, referitor la considerentul (336) al deciziei atacate, acesta are următorul cuprins:
- [confidențial]
- 431 Declarațiile reclamantei, astfel cum sunt rezumate în considerentul (336) al deciziei atacate, confirmă informațiile furnizate în această privință de Lufthansa cu ocazia cererii sale de clemență și rezumate în considerentele (124) și (125) ale deciziei atacate. [confidențial]. Trebuie totuși să se arate că elementele de probă furnizate de reclamantă și rezumate în considerentul (336) constau fie în declarații făcute ulterior faptelor în litigiu în cadrul procedurii deschise de Comisie, fie în probe indirecte [confidențial].

² Date confidențiale oculte.

- 432 În al patrulea rând, în ceea ce privește evaluarea efectuată de Comisie [*confidențial*], potrivit căreia aceasta ar fi „evazivă și puțin clară cu privire la înțelegere[a în litigiu] și la participarea [reclamantei] la această înțelegere” [considerentul (1364) al deciziei atacate], trebuie arătat că reclamanta nu contestă că nu a admis în mod expres, [*confidențial*], caracterul anticoncurențial al corespondenței sale cu Lufthansa referitoare la STC. Or, faptul că aceasta nu recunoaște participarea sa la un comportament anticoncurențial nu este lipsit de relevanță atunci când este vorba despre evaluarea valorii adăugate a declarației sale orale.
- 433 Având în vedere toate cele de mai sus, trebuie să se considere că Comisia nu a săvârșit nicio eroare atunci când a concluzionat, în lumina elementelor aflate deja la dispoziția sa și a conținutului cererii de clemență a reclamantei din 27 februarie 2006, că aceasta din urmă nu aducea o valoare adăugată semnificativă în sensul punctului 21 din Comunicarea din 2002 privind clemența.

[*omissis*]

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a patra extinsă)

declară și hotărăște:

- 1) **Anulează articolul 1 alineatul (1) litera (e), alineatul (2) litera (e) și alineatul 3 litera (e) din Decizia C(2017) 1742 final a Comisiei din 17 martie 2017 referitoare la o procedură inițiată în temeiul articolului 101 TFUE, al articolului 53 din Acordul privind SEE și al articolului 8 din Acordul dintre Comunitatea Europeană și Confederația Elvețiană privind transportul aerian (Cazul AT/39258 – Transport aerian de mărfuri), în măsura în care reține participarea British Airways plc la componenta încălcării unice și continue referitoare la refuzul de plată al comisioanelor pe suprataxe.**
- 2) **Anulează articolul 1 alineatul (4) litera (e) din Decizia C(2017) 1742 final.**
- 3) **Stabilește cuantumul amenzii aplicate British Airways la articolul 3 litera (e) din Decizia C(2017) 1742 final la 84 456 000 de euro.**
- 4) **Respinge în rest acțiunea.**
- 5) **Comisia Europeană va suporta propriile cheltuieli de judecată, precum și o treime din cheltuielile de judecată efectuate de British Airways.**
- 6) **British Airways va suporta două treimi din propriile cheltuieli de judecată.**

Kanninen

Schwarcz

Iliopoulos

Spielmann

Reine

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 30 martie 2022.

Semnături